

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра журналістики

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НОВІТНІ МЕДІА»**

для здобувачів вищої освіти
галузі знань 06 «Журналістика»
спеціальності 061 Журналістика

м. Івано-Франківськ – 2025

ВСТУП

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти спеціальності 061 Журналістика, які вивчають навчальну дисципліну «Новітні медіа». Документ містить детальні вказівки щодо організації навчального процесу, опанування теоретичного матеріалу та виконання практичних завдань.

Новітні медіа стали невід'ємною частиною сучасного інформаційного суспільства. Цифрова трансформація медіаіндустрії, поява нових платформ та каналів комунікації, зміна моделей споживання контенту вимагають від майбутніх журналістів глибокого розуміння специфіки роботи в цифровому середовищі.

Український медіаринок 2024-2025 років характеризується стрімким розвитком відеоконтенту, впровадженням штучного інтелекту в редакційні процеси, домінуванням YouTube та Telegram як основних платформ споживання новин. За даними досліджень Інституту масової інформації, 71% українських медіа називають розвиток відеоконтенту основним трендом, 64% активно впроваджують AI-інструменти у роботу редакцій.

Війна істотно вплинула на медіаспоживання українців: зросла роль мобільних застосунків, Telegram став основним джерелом новин для 74% аудиторії, відбулася географічна трансформація цифрової аудиторії через внутрішнє переміщення населення. Водночас посилилися виклики, пов'язані з дезінформацією, маніпуляціями та необхідністю верифікації контенту.

Методичні рекомендації враховують актуальні тенденції розвитку медіагалузі та допомагають студентам орієнтуватися у динамічному цифровому просторі, набувати практичних навичок роботи з новітніми медіаплатформами та інструментами.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: забезпечення фундаментальної підготовки фахівців у галузі журналістики, які володіють глибокими знаннями у сфері сучасних медіакомунікацій, теорії та практики класичних і нових медіа, основ роботи з конвергентними медіа, специфіки впровадження вітчизняного та зарубіжного досвіду діяльності нових медіа, практичних навичок роботи з онлайн-медіа, опанування журналістських жанрів конвергентних медіа.

Завдання дисципліни:

- Ознайомлення із сучасними цифровими технологіями та трендами медіаіндустрії;
- Розуміння впливу соціальних мереж на поширення інформації та формування громадської думки;
- Адаптація до динамічних змін у медіаландшафті України та світу;
- Стимулювання творчого та критичного мислення;
- Розуміння етичних та правових аспектів роботи у цифровому просторі.

1.2. Місце дисципліни в структурі освітньої програми

Навчальна дисципліна «Новітні медіа» є нормативною для здобувачів вищої освіти спеціальності 061 Журналістика. Курс викладається на 3 курсі (5 семестр) бакалаврату, обсягом 6 кредитів ЄКТС (180 год.), з них: 20 год. лекцій, 40 год. практичних занять, 120 год. самостійної роботи.

2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Тематичний план курсу

Тема	Лекції	Практ.	Сам.роб.
МОДУЛЬ 1	10	20	100
Тема 1. Вступ до новітніх медіа	2	2	20
Тема 2. Конвергенція медіа	2	4	20
Тема 3. Виклики онлайнової журналістики	2	4	20
Тема 4. Жанри новітніх медіа	2	4	20
Тема 5. Мова цифрової комунікації	2	6	20
МОДУЛЬ 2	10	20	20
Тема 6. Аудиторія новітніх медіа	2	4	10
Тема 7. Етика новітніх медіа	2	2	20
Тема 8. Боротьба з дезінформацією	2	6	30
Тема 9. Правове регулювання	2	4	20
Тема 10. Цифрові тренди 2025	2	4	20
ВСЬОГО	20	40	120

2.2. Зміст лекційного курсу

МОДУЛЬ 1. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕДІА

Тема 1. Вступ до новітніх медіа (2 год.)

Поняття новітніх медіа. Етапи розвитку медіа: від традиційних до цифрових. Конвергенція як ключова характеристика сучасних медіа. Цифрові платформи та їх роль у медіаландшафті. Український контекст: трансформація медіаринку 2014-2025 років. Статистика Digital 2025: 80% українців мають доступ до інтернету, 32,3 млн активних користувачів соцмереж.

Тема 2. Конвергенція, інтерактивність та гіпертекстуальність (2 год.)

Технологічна, економічна, професійна конвергенція. Конвергентна редакція: структура та принципи роботи. Мультимедійність та трансмедійність. Інтерактивність як діалог з аудиторією. Гіпертекстуальність: нелінійна структура новітніх медіа. Кейси українських конвергентних редакцій: Суспільне, Babel, Українська правда.

Тема 3. Виклики онлайнової журналістики (2 год.)

Бульбашки фільтрів та ехо-камери. Фейкові новини: типологія та механізми розповсюдження. On-demand content та персоналізація. Алгоритмічна курація контенту. Клікбейт та інфотейнмент. Виклики для журналістської етики. Український досвід боротьби з дезінформацією: StopFake, VoxCheck, Фактограф.

Тема 4. Жанри новітніх медіа (2 год.)

Блог та мікроблог: особливості, платформи. Twitter-репортаж (X-репортаж): технологія створення. Стрім: формати прямих трансляцій. Подкаст: види, технічні вимоги, платформи. Longread та scrollytelling. Data-journalism. Інтерактивні проєкти. Трансформація традиційних жанрів у цифровому просторі.

Тема 5. Мова, стиль і візуальні стратегії цифрової комунікації (2 год.)

SEO-оптимізація текстів. Структура веб-тексту. Заголовки для соцмереж. Візуальне оформлення: інфографіка, відеографіка. Адаптивний дизайн. UX/UI для медіа. Мобільна журналістика (mojo). Сторітелінг у цифрову епоху.

МОДУЛЬ 2. АУДИТОРІЯ, ЕТИКА ТА РЕГУЛЮВАННЯ

Тема 6. Аудиторія новітніх медіа (2 год.)

Цифрова аудиторія: характеристики та сегментація. Зміна споживчих звичок: від пасивного до активного споживання. Партиципаторна культура (Н.

Jenkins). Metrics та аналітика: Google Analytics, Facebook Insights. Engagement: коментарі, shares, likes. Українська аудиторія 2025: 79% обирають розважальний контент, 68% - новини.

Тема 7. Етика новітніх медіа (2 год.)

Професійні стандарти в цифровому просторі. Верифікація джерел. User-generated content: етичні дилеми. Приватність та захист персональних даних. Авторське право в інтернеті. Етика використання AI в журналістиці. Hate speech та cyberbullying. Журналістська відповідальність у соцмережах.

Тема 8. Особливості боротьби з дезінформацією (2 год.)

Інформаційні війни та гібридні загрози. Російська дезінформація: тактики та стратегії. Методи фактчекінгу. Інструменти верифікації: TinEye, InVID, Google Reverse Image Search. OSINT в журналістиці. Медіаграмотність як протидія. Індекс медіаграмотності українців 2024: зростання критичного мислення.

Тема 9. Правове регулювання новітніх медіа (2 год.)

Законодавство України про медіа. Закон про медіа 2023. Регулювання контенту в соцмережах. GDPR та захист даних. Авторське право: Creative Commons. Відповідальність за поширення фейків. Блокування російських платформ. Міжнародні стандарти регулювання цифрових медіа.

Тема 10. Цифрові тренди розвитку медіа. Метавсесвіт та роль штучного інтелекту (2 год.)

Штучний інтелект у медіа: можливості та загрози. 64% українських медіа впроваджують AI. Автоматизація створення контенту. Персоналізація новин. Метавсесвіт: перспективи для журналістики. VR/AR журналістика. Immersive journalism. NFT та блокчейн. Web 3.0. Майбутнє медіа: прогнози Reuters Institute 2025.

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття спрямовані на закріплення теоретичних знань, формування практичних навичок роботи з новітніми медіаплатформами, інструментами та технологіями. Кожне заняття передбачає активну роботу студентів, виконання практичних вправ, аналіз кейсів, дискусії.

3.1. Загальні вимоги до підготовки

Перед кожним практичним заняттям студенти повинні:

- Опрацювати теоретичний матеріал лекції;
- Вивчити рекомендовану літературу до теми;
- Ознайомитися з кейсами та прикладами з української практики;
- Підготувати необхідні матеріали та інструменти;
- Бути готовими до активної участі в дискусіях.

3.2. Приклади практичних завдань

Практичне заняття 1. Аналіз новинних сайтів (2 год.)

Мета: навчитися аналізувати структуру, функціональність та контент новинних веб-сайтів.

Завдання:

1. Обрати два українські новинні сайти для порівняльного аналізу (наприклад: Українська правда та Суспільне);
2. Проаналізувати архітектуру сайтів, навігацію, дизайн;
3. Дослідити мультимедійність та інтерактивність;
4. Оцінити адаптивність для мобільних пристроїв;
5. Підготувати презентацію (мінімум 15 слайдів) з висновками.

Критерії оцінювання: глибина аналізу, використання термінології, якість презентації, аргументованість висновків.

Практичне заняття 2. Створення мультимедійного матеріалу (4 год.)

Мета: опанувати навички створення мультимедійного контенту.

Завдання:

1. Обрати актуальну тему для репортажу;
2. Створити текстовий матеріал (1500-2000 знаків);
3. Підготувати фото/відеоматеріали;
4. Створити інфографіку (Canva, Piktochart);
5. Оптимізувати матеріал для соцмереж;

6. Опублікувати на обраній платформі.

Інструменти: Canva, Figma, Adobe Spark, CapCut, Google Web Designer.

Практичне заняття 3. Фактчекінг та верифікація (6 год.)

Мета: навчитися перевіряти достовірність інформації та виявляти фейки.

Завдання:

1. Знайти 3-5 сумнівних новин у соцмережах;
2. Застосувати методи верифікації (пошук першоджерела, перевірка зображень);
3. Використати інструменти: TinEye, Google Reverse Image Search, InVID;
4. Підготувати детальний звіт з фактчекінгу;
5. Презентувати результати.

Кейси: StopFake, VoxCheck, Texty.org.ua – приклади якісного фактчекінгу.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів є важливою складовою освітнього процесу, що становить 120 годин (67% загального обсягу дисципліни). Вона спрямована на поглиблення теоретичних знань, формування практичних навичок, розвиток критичного мислення та аналітичних здібностей.

4.1. Види самостійної роботи

6. **Опрацювання теоретичного матеріалу** – вивчення рекомендованої літератури, конспектування, складання глосарію термінів (40 год.);
7. **Підготовка до практичних занять** – аналіз кейсів, підготовка матеріалів, опрацювання інструментів (30 год.);
8. **Виконання індивідуальних завдань** – створення власного медіапродукту, дослідницький проєкт (30 год.);
9. **Пройходження онлайн-курсів** – Prometheus, Coursera (додаткове завдання, 20 год.).

4.2. Індивідуальні завдання

Завдання 1. Створення власного медіапродукту (обов'язкове)

Студенти створюють власний цифровий медіапродукт на обрану тему: блог, YouTube-канал, подкаст, Telegram-канал тощо. Необхідно опублікувати мінімум 5 матеріалів різних форматів протягом семестру.

Вимоги:

- Чітко визначена тематика та цільова аудиторія;
- Мультимедійність (текст + фото/відео/аудіо);
- Інтерактивність (зворотний зв'язок з аудиторією);
- Дотримання етичних та професійних стандартів;
- Аналітика (звіт про охоплення, engagement).

Завдання 2. Пройходження онлайн-курсу (додаткове)

Рекомендовані курси:

- «Інтернет-медіа» (Prometheus, КНУ);
- «Цифрові комунікації в глобальному просторі» (Prometheus);
- «MOLOблогерстVO! Курс із соціально відповідального блогінгу» (Prometheus);
- Будь-який релевантний курс на Coursera чи edX.

5. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Система оцінювання ґрунтується на принципах ЄКТС та є накопичувальною. Максимальна кількість балів – 100, з них 40 балів за поточний контроль та 60 балів за підсумковий контроль (екзамен).

Вид контролю	Максимальна кількість балів
Активність на практичних заняттях	20
Презентація аналізу медіапродукту	10
Контрольна робота	10
Підсумковий контроль (екзамен)	60
ВСЬОГО	100

Умови допуску до екзамену: для отримання допуску до підсумкового контролю необхідно набрати мінімум 25 балів за поточний контроль.

Форма підсумкового контролю: екзамен (комбінована форма: тестова частина + розгорнуті відповіді).

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА РЕСУРСИ

6.1. Основна література

- 10.Jenkins H., Ito M., boyd d. Participatory culture in a networked era : a conversation on youth, learning, commerce, and politics. Cambridge : Polity Press, 2016. 160 p.
- 11.Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк ; за наук. ред. В. В. Різуна. Київ : Центр вільної преси, 2012. 352 с.
- 12.Шевченко В. Е., Паливода А. В. Новітні медіа та комунікаційні технології : комплекс навчальних програм. Київ : Паливода, 2012. 412 с.
- 13.Pavlik J. V. Digital technology and journalism : an international comparative perspective. New York : Routledge, 2023. 240 p.

6.2. Актуальні дослідження та звіти

- 14.Digital 2025: Global Overview Report. DataReportal, 2025. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2025-global-overview-report>
- 15.Newman N. Journalism, media, and technology trends and predictions 2024. Oxford : Reuters Institute, 2024. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/journalism-media-and-technology-trends-and-predictions-2024>
- 16.Медіаспоживання в Україні 2024. Detector Media. URL: <https://detector.media/infospace/article/234226/2024-11-02-media-landshaft-drukovanykh-media-v-ukraini-2024/>

6.3. Професійні медіа та організації

- Інститут масової інформації – <https://imi.org.ua/>
- Detector Media – <https://detector.media/>
- MediaSapiens – <https://ms.detector.media/>
- StopFake – <https://www.stopfake.org/uk/>
- VoxCheck – <https://voxukraine.org/voxcheck>

Укладач: Шлемкевич Тетяна Вікторівна

кандидат політичних наук,

старший викладач кафедри журналістики

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника